

РЕСПУБЛИКА ТАТАРСТАН

ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ
ЮТАЗИНСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА

423950, п.г.т. Уруссу, ул. Пушкина, д.38
тел.: (85593) 2-74-16, факс: (85593) 2-62-20

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ

ЮТАЗЫ МУНИЦИПАЛЬ
РАЙОНЫ
БАШКАРМА КОМИТЕТЫ

423950, Урыссу ш.т.б., Пушкин урамы, 38
тел.: (85593) 2-74-16, факс: (85593) 2-62-20

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

«09» 01 2019 г.

КАРАР

№1

“2019-2021 елларга Татарстан Республикасы
Ютазы муниципаль районында мәдәниятне һәм
сәнгатьне үстерү” муниципаль программасын
раслау турында

2003 елның 6 октябрендә «Россия Федерациясенде жирле үзидарә
оештыруның гомуми принциплары турында»ғы 131-ФЗ номерлы Федераль
законга, » 1992 елның 9 октябрендәге «Мәдәният турында Россия
Федерациясе законнары нигезләре» 3612-1 номерлы Федераль законга, 2013
елның 16 декабрендәге «2014-2021 елларга Татарстан Республикасы
мәдәниятен үстерү дәүләт программасын раслау турында»ғы 997 номерлы
Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары нигезендә –
Муниципаль район халкының мәдәни ихтыяжларын тулысынча
канәгатьләндерү буенча мәдәният һәм сәнгать учреждениеләрен нәтижәле
үстерү очен шартлар тудыру максатыннан, Ютазы муниципаль районы
Башкарма комитеты КАРАР БИРӘ:

1. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «2019-2021
елларга Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының мәдәният
һәм сәнгать үсеше» муниципаль программасын күшымтага ярашлы расларга.
2. Мәдәният бүлегенә программа чараларын үтәүне тәэмин итәргә.
3. Элеге каарның үтәлешен контролльдә тотуны Башкарма комитет
житәкчесенең социаль сораулар буенча урынбасарына йокләргә.

Житәкче

С. П. Самонина

Башк. А. Н. Хөсәенова
8(85593)27311

Ютазы муниципаль районы
Башкарма комитеты каарына
Күшымта
“___” ____ 2019 ел №_____

**“2019– 2021 елларга
Татарстан Республикасы Ютазы
муниципаль районында мәдәниятне
һәм сәнгатьне үстерү” муниципаль
программасы**

Урыссы ш.т.б. – 2018

ПРОГРАММАНЫҢ ПАСПОРТЫ

Бюджетны планлаштыру субектының (муниципаль бюджет чараларын төп бүлүченең) исеме	Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы Башкарма комитетының мәдәният бүлеге» МКУ
Программаның исеме	“Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районаның мәдәният һәм сәнгатьне үстерү” муниципаль программы
Программаны раслаган вазифаи зат (раслау датасы) яки норматив актның исеме һәм номеры	Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы Башкарма комитеты житәкчесе, карар № _ «_» _____ 2019 ел
Программаның максатлары	Район халкының мәдәни ихтыяжларын тулысынча канәгатьләндерү максатында мәдәният һәм сәнгать учреждениеләрен нәтиҗәле үстерү өчен шартлар тудыру.
Программаның бурычлары	<ul style="list-style-type: none"> - милли мәдәниятне саклау, гореф - гадәтләрне һәм традицияләрне үстерү; - район халкының иҗади потенциалын үстерү һәм саклап калу; - музей фондларында сакланучы мәдәни кыйммәтләрне саклау, ойрәнү һәм популярлаштыру өчен шартлар тудыру максатларында, музей эшчәнлеген камилләштерү. - мәдәни мирас объектларын, китапханә фондларын саклауны һәм куллануны тәэмин итү; - мәдәният учреждениеләре, мәгълүмат, мәдәни кыйммәтләр белән барысы да куллана алу мөмкиллеген тигезләү; - авыл жирлеге клубларының иҗади потенциалын үстерү; - район мәдәният учреждениеләренең матди-техник базасын ныгыту чараларын тормышка ашыру - мәдәни кыйммәтләр белән файдалану

	<p>өчен тигез мөмкинлекләр тәэмин итү;</p> <ul style="list-style-type: none"> - мәдәният һәм сәнгать учреждениеләре эшчәнлеген камилләштерү; - аларның матди-техник базасын ныгыту буенча чарапарны гамәлгә ашыру; - балаларга өстәмә белем бирү системасын саклап калу һәм үстерү; - традицион китапханәләрне камилләштерү һәм заманча технологияләр, шул исәптән мәгълүмати-коммуникацион технологияләр керту аша китапханәләр эшчәнлегенең нәтижәлелеген арттыру; - төбәкара мәдәни элемтәләрне үстерү; - район халкының мәдәният һәм сәнгать өлкәсендә дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәтү сыйфатыннан канәгать булу дәрәҗәсен күтәрү; - мәдәният һәм сәнгать хезмәткәрләренең кадрлар потенциалын арттыру; - музей фондларында сакланучы мәдәни кыйммәтләрне саклау, өйрәнү һәм популярлаштыру өчен шартлар тудыру максатларында музей эшчәнлеген камилләштерү; - кино-видео хезмәт күрсәтүне саклау һәм үстерү очен шартлар тудыру; - балаларның һәм яшүсмерләрнең ялын уздыруда кино ролен арттыру.
Программаның әһәмиятле максат индикаторлары һәм күрсәткечләре	<ul style="list-style-type: none"> - яңа халық һәм үрнәк иҗат коллективлары булдыру; - Республика грантларында, фестивальләрендә һәм конкурсларында катнашу
Программа чарапарының характеристикасы	<p>«Мәдәният турында Россия Федерациясе закончалығы нигезләре» 09.10.92 ел, №3612-1 Россия Федерациясе законындағы программа чарапарының характеристикасы шәхесне үстерүдә һәм аның үзен танытуда, жәмғыятыне гуманлаштыруда һәм халыкларның милли үзенчәлеген саклауда мәдәниятнең төп рөле танылды.</p> <p>Мәдәният икътисадка матди житештерү өлкәсендә мәшгуль кешеләрнең</p>

	<p>интеллектуаль, белем бирү, рухи потенциалын камилләштерү аша тәэсир итә.</p> <p>"Мәдәният" тармагын тәшкил итүче күренешләрне һәм процессларны үстерү һәм камилләштерү зарурилыгы аның үсешен программа методлары белән координацияләү кирәклеген күрсәтә. Элеке программа Ютазы муниципаль районында мәдәниятнең ролен көчәйтү, аның алга таба үсеше, тупланган мәдәни мирасны саклау буенча чаралар комплексын билгели.</p> <p>"Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының мәдәниятне һәм сәнгатьне үстерү" муниципаль программы (алга таба – Программа) мәдәният һәм сәнгать белән идарә итү системасын үстерүгә, халыкның мәдәни һәм рухи мирасына киң үтеп керү өчен шартлар тудыруга юнәлдерелгән.</p> <p>Программа чаралары Ютазы муниципаль районында халык мәдәнияте традицияләрен, үзенчәлекле гайлә традицияләрен саклауга, үстерүгә һәм формалаштыруга юнәлдерелгән. Төрле буын һәм милләт кешеләрен якынайтуга, яшь буында патриотизм һәм Ватанга мәхәббәт хисләре тәрбияләүгә, төрле тармаклардагы казанышлар турында тарихи хәтерне саклауга, районның танылган якташлары турында кайгыртуга ярдәм итүче район, республика чаралары, концертлар һәм фестивальләр оештыру күздә тотыла.</p>
Программаны тормышка ашыру вакыты	2019-2021еллар керә
Кече	1. Ютазы муниципаль районында музей

программалар исемлеге	<p>эшен үстерүү»</p> <p>2. "Ютазы муниципаль районында китапханә эшен үстерүү»</p> <p>3. "Ютазы муниципаль районында мәдени-ял эшчөнлеген һәм кинематографияне үстерүү»</p>																	
Программаны финанслау күләме һәм чыганаклары	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="text-align: center; padding: 5px;">Ел</th> <th colspan="2" style="text-align: left; padding: 5px;">Күздә тотылган акча күләме, мең сум</th> </tr> <tr> <th style="text-align: center; padding: 5px;">ТР бюджеты</th> <th style="text-align: center; padding: 5px;">Жирле бюджет</th> <th style="text-align: center; padding: 5px;"></th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="text-align: center; padding: 5px;">2019</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">21 800,0</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">68 785,1</td></tr> <tr> <td style="text-align: center; padding: 5px;">2020</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">38 000,0</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">49 208,3</td></tr> <tr> <td style="text-align: center; padding: 5px;">2021</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">31 800,0</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">79 676,0</td></tr> </tbody> </table>			Ел	Күздә тотылган акча күләме, мең сум		ТР бюджеты	Жирле бюджет		2019	21 800,0	68 785,1	2020	38 000,0	49 208,3	2021	31 800,0	79 676,0
Ел	Күздә тотылган акча күләме, мең сум																	
ТР бюджеты	Жирле бюджет																	
2019	21 800,0	68 785,1																
2020	38 000,0	49 208,3																
2021	31 800,0	79 676,0																
<p>Программаны финанслауның гомуми күләме 289 269,4 мең сум тәшкил итә, шулардан: 197 669,4 мең сум - жирле бюджет акчасы; 91 600 мең сум - республика бюджеты акчаларын жәлеп итү күздә тотылган акчалар.</p> <p>Ютазы муниципаль районы бюджеты хисабына 197 669,4 мең сум тәшкил итәчәк шул исәптән:</p> <p>2019 ел-68 785,1 2020 ел-49 208,3 2021 ел-79 676,0</p> <p>муниципаль районның Әбсәләм авыл жирлеге бюджеты хисабына 1091,0 мең сум тәшкил итәчәк, шул исәптән:</p> <p>2019 ел-373,2 2020 ел-358,0 2021 ел -359,8</p> <p>муниципаль районның Акбаш авыл жирлеге бюджеты хисабына 1270 мең сум тәшкил итәчәк, шул исәптән:</p> <p>2019 ел-414,9 2020 ел-423,3 2021 ел – 431,8 ел</p> <p>муниципаль районның Бәйрәкә авыл жирлеге бюджеты хисабына 1429,5 мең сум тәшкил итәчәк, шул исәптән:</p>																		

	<p>2019 ел-466,2 2020 ел-476,8 2021 ел -486,5</p> <p>муниципаль районның Бәйрәкәтамак авыл жирлеге бюджеты хисабына 2367,6 мең сум тәшкил итәчәк, шул исәптән:</p> <p>2019 ел-867,3 2020 ел-789,1 2021 ел-711,2</p> <p>муниципаль районның Димтамак авыл жирлеге бюджеты хисабына 2730,6 мең сум тәшкил итәчәк, шул исәптән:</p> <p>2019 ел-891,4 2020 ел-910,1 2021 ел -929,1</p> <p>муниципаль районның Кәрәкәшле авыл жирлеге бюджеты хисабына 3636,9 мең сумтәшкил итәчәк, шул исәптән:</p> <p>2019 ел-1192,2 2020 ел-1212,2 2021 ел-1232,5</p> <p>муниципаль районның Иске Каразирек авыл жирлеге бюджеты хисабына 1954,6 мең сум тәшкил итәчәк, шул исәптән:</p> <p>2019 ел-721,4 2020 ел-651,6 2021 ел-581,6</p> <p>муниципаль районның Ташкичү авыл жирлеге бюджеты хисабына 2027,6 мең сум тәшкил итәчәк шул исәптән:</p> <p>2019 ел-667,5 2020 ел-675,8 2021 ел-684,3</p> <p>муниципаль районның Урыссы авыл жирлеге бюджеты хисабына 2663,3 мең сум тәшкил итәчәк, шул исәптән:</p> <p>2019 ел-869,4 2020 ел-887,7 2021 ел – 906,2 ел</p> <p>муниципаль районның Ютазы авыл жирлеге бюджеты хисабына 6178,5 мең сум тәшкил итәчәк, шул исәптән:</p> <p>2019 ел-2078,9 2020 ел-2073,0 2021 ел-2026,6</p>
--	--

	<p>Искәрмә: Программаны финанслау күләме фаразланган характерда һәм тиешле елга һәм план чорына тиешле дәрәҗәдәге бюджетларны формалаштыруны исәпкә алып, шулай ук программа чараларын финанслашуга республика бюджетыннан акча бүлеп бирүне исәпкә алып, ел саен төзәтмәләр кертелергә тиеш.</p>
Программаны гамәлгә ашыруның көтелгән ахыргы нәтижәләре	<p>2021 елга Программаны тормышка ашыру нәтижәсендә планлаштырыла:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ТР Ютазы районы мәдәниятен һәм сәнгатен үстерү һәм саклау; - мәдәният үсешенең өстенлекле юнәлешләренә бюджет акчаларын туплау, бюджет акчаларын тотуны оптимизацияләү, бюджеттан тыш эшчәнлек буенча керемнәрне арттыру; - үзешчән сәнгатьне, сәнгати белем бирүне алга таба камилләштерү, халыкның эстетик, мәгърифәт ихтыяжларын формалаштыру, ижат коллективларын популяраштыру очен мәдәният учреждениеләренең матди-техник базасын булдыру һәм ныгыту; - тәкъдим ителә торган мәдәният хезмәтләренең сыйфатын күтәрү һәм спектрын киңәйтү, район халкының мәнфәгатьләренә һәм ихтыяжларына туры килгән тәкъдимнәрнең туры килүенә ирешү; - китапханәләрне модернизацияләүне тәэмин итү, хезмәт күрсәтү процессын заманча техник чаралар белән тәэмин итү; - халыкара, бөтөнrossия, төбәкара һәм республика конкурсларында һәм фестивальләрендә катнашучыларны арттыру; - яшь талантларны ачыклау һәм аларга

	<p>ярдәм итү максатларында иҗади чараптарда катнашуга жәлеп ителгән балаларның өлешен 17%ка кадәр арттыру;</p> <ul style="list-style-type: none"> - мәдәни-ял чараптарында катнашучылар санын 4,9% ка кадәр арттыру; -муниципаль мәдәни-ял учреждениеләре тарафыннан оештырылган мәдәни-ял чараптарында катнашучы халыкның чагыштырма дәрәжәсен 12%ка кадәр арттыру; - мәдәният һәм сәнгать өлкәсендә муниципаль хезмәтләр күрсәтү сыйфатыннан гражданнарның канәгать булу дәрәжәсен 40 % ка кадәр арттыру; - ТР Ютазы районы китапханәләренең гомуми санында "Интернет" чeltәренә тоташкан ачык китапханәләрнең өлешен 100%ка кадәр житкерү; - музей учреждениеләренә йөрешне (елга 1 кешегә) 6 % ка кадәр арттыру.
--	---

Программаның эчтәлеге

1. Тармак үсешенең қыскача характеристикасы

2019 елга “Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районның мәдәният бүлеге” МКУда эшли:

- «Район мәдәният йорты» муниципаль бюджет учреждениесе һәм 21 авыл мәдәният йорты, район мәдәният йорты филиалы буларак, 7 авыл клубы;
- “Үзәкләштерелгән китапханәләр системасы” муниципаль бюджет учреждениесе;
- “Балалар сәнгать мәктәбе” балаларга өстәмә белем бирү муниципаль бюджет учреждениесе;

- Шәрәфиева Сәлимә Шәмсетдин кызы исемендәге «Кәрәкәшле туган якны өйрәнү музее» муниципаль бюджет учреждениесе;
- Район мәдәният йорты базасында 20 үзешчән ижат коллективы эшли, шуларның 7сенә "Халық" исеме бирелгән:
  - "Истоки «ветераннар хоры»;
  - "Ютазы йолдызлары" бию ансамбле»;
  - "Кичке жыр «вокаль ансамбле»;
  - "Монсар «вокаль ансамбле»;
  - «Ортодоксия » вокаль-инструменталь халық ансамбле;
  - "Сердәш" халық фольклор ансамбле.

Ел саен районның клуб учреждениеләрендә меңнән артық мәдәни-массакүләм чара үткәрелә, аларда 7,5 меңгә якын кеше булды.

Район мәдәният йортында Үзәк һәм балалар китапханәсе урнашу сәбәпле, ижат коллективларына эшләү өчен бүлмәләр житмәү үзен сиздерә.

Мәдәният учреждениеләренең нәтижәле эшчәнлегенең чираттагы шарты - аларның матди-техник торышы.

Район мәдәният йортын үз автобусы белән тәэммин иту мәсьәләсә кисken тора, чөнки авыл клублары, авыл мәдәният йортлары районның төрле почмакларында урнашкан, аппаратураны, ижат коллективларын йөртү, шулай ук республика конкурслары һәм фестивальләренә бару зур кыенлыклар тудыра.

Үзешчән сәнгать коллективлары, авыл клублары һәм авыл мәдәният йортлары методистлары һәм житешмәвендәре шулай ук эш өчен техник чараплар: музыкаль инструментлар оргтехникасы, сәхнә костюмнары, декорацияләр житешмәвен тоя, бу спектакльләр һәм яңа концерт номерлары қую өчен мөмкинлек бирми.

Ютазы районы халкына китапханә хезмәте күрсәтүне «Ютазы үзәкләштерелгән китапханәләр системасы» муниципаль бюджет учреждениесе гамәлгә ашыра.

Челтәр һәркем файдалана алырлык 19 китапханәдән тора: үзәк район китапханәсе, район балалар китапханәсе һәм 17 авыл китапханәсе - филиаллар. Үзәк китапханәләргә хезмәт күрсәтү зонасына 32 төрак пункт керә. Стационар китапханәләр 17 торак пунктта урнашкан, аз халыклы авылларда 13 күчмә һәм бирү пункты оештырылган.

Районда яшәүче 15800 дән артык (76%) кеше һәркем файдалана алырлык китапханә укучылары булып тора.

Ютазы үзәкләштерелгән китапханәләр системасының документ фонды 282745 данә тәшкил итә. Шул исәптән китаплар – 282436 данә, аудиовидеокассеталар – 121, электрон басма – 188.

Бер кешегә китап белән тәэммин иту – 13,2, бер укучыга – 17,5 данә тәшкил итә.

Китапханә фондларында ике телдә - татар, рус телләрендә әдәбият бар. Китапханә китапларыннан тыш, ике телдә дә матбуғат басмалары алалар, бу

исә район халкына үз туган телләрендә кирәклө мәгълүмат алу мөмкинлеге бирә.

2000 елда үзәкләштерелгән китапханәгә "Консультант Плюс" хокукий системасы урнаштырылды, ул файдаланучыларга һәм халыкка китапханә тарафыннан күрсәтелә торган хезмәтләр спектрын киңәйтгрә мөмкинлек бирдә.

2008 елда Татарстан Республикасы мәдәният министрлыгы, Татарстан Республикасы мәгълүмати технологияләр үзәге белән берлектә, «Татарстан Республикасы китапханә чeltәrenen infokommunikacion инфраструктурасын булдыру» озак вакытлы проекты гамәлгә ашырылды, аның барышында без Татарстан Республикасы телекоммуникацияләренең дәүләт интеграцияләнгән чeltәrenе totashтыk. Бүгенге көндә әлеге программа буенча барлык 19 китапханә дә компьютер техникасына ия, аларда 37 компьютер бар, Интернетка 18 китапханә totashтыrylgan.

Музейның нигезе – ул, барышынан да элек, жентекләп сайлап алынган, фәнни һәм һөнәри үзләштергән, бирегә килучегә uçaylыш формада аның өчен музей коммуникациясенең тулысынча эшкә куелган музей коллекциясе. Музей киң спектрлы социаль функцияләр башкара: белем бирү, тәрбия, агарту, ял итү, шулай ук музей предметлары һәм музей коллекцияләре турындагы мәгълүматны документлаштыру һәм саклау.

Заманча музей - өстәмә белем алу урыны гына түгел, ә интеллектуаль һәм танып-белү ялы өчен uçaylыш шартлар тудыра торган учреждение дә. Бүген музейга килүчеләргә музей тәкъдим итә торган хезмәтләр һәм шартлар аларның сыйфаты җәмгыять ихтияжларына һәм мәнфәгатьләренә төгәл туры килергә тиеш.

Ютазы муниципаль районында «Район мәдәният йорты» муниципаль бюджет учреждениесе каршында кино-видео хезмәт күрсәту булеге эшли.

Яшь буынны тәрбияләүдә кино мөһим урын алыш тора. Кинозалларга яшь буында аларның элеккеге популярлыгын кайтару өчен, алар яңартуга мохтаж. Тамашачылар таләпләренә туры килә торган заманча кинопроекцион жиһазлар булганда, яшь буын һәм халыкның кинозалларга йоруенә, аның мәгълүмати ихтияжларын тулысынча канәгатьләндереп кинофильмнар карау, яңа тамашачыны җәлеп итү һәм халыкның мәдәни ялын оештыру өчен максималь uçaylыш мохит оештыру мөмкинлеге бирелә.

Хәзерге заманны мәгълүмати технологияләрдән башка күз алдына да китереп булмый. Алар безнең тормышка тагын да тирәнрәк үтеп керә. Мәгарифтә, бизнеста һәр жирдә кулланыла торган мәгълүмати технологияләр камилләштерелә.

Күңел ачу өлкәсендә дә инновацияләрдән башка мөмкин түгел, кинопремьераның күбесе 3D форматында күрсәтелгән. 11 меңгә якын кеше яшәгән Урыссу бистәсендә бүгенге көндә 3D форматында фильмнар күрсәту мөмкин түгел, «Район мәдәният йорты» МБУ каршындагы кино-видео хезмәт бүлегендә заманча таләпләргә туры килә торган кинопрокацион жайланмалар юк. 245 урынга исәпләнгән район мәдәният йортының тамаша залында кинопроекцион жайланмалар урнаштыру мөмкинлеге бар.

Тамашачылар таләпләренә туры килә торган заманча кинопроекцион жиһазлар булганда, яшь буын һәм халыкның кинозалларга йөрүенә, аның мәгълүмати ихтыяжларын тулысынча канәгатьләндереп кинофильмнар карау, яңа тамашачыны жәлеп итү һәм халыкның мәдәни ялын оештыру өчен максималь уңайлы мохит оештыру мөмкинлеге бирелә.

Барлық мәдәният учреждениеләре халык күпләп яши торган объектлар булып тора, бу аларның иминлегенә аерым игътибар таләп итә.

Бүгенге вәзгыйтькә анализ шуны күрсәтә: мәдәни өлкәдә хәл ителмичә генә районда мәдәниятнең динамика һәм социаль әһәмияткә ия үсеше мөмкин түгел, шуңа күрә программа чыгымнарының шактый өлеше муниципаль мәдәният һәм сәнгать учреждениеләренең техник жиһазландырылышын яхшыртуға, аларны югары сыйфатлы яктылық һәм тавыш-техник жайламалары, музыка кораллары, яңа сәхнә костюмнары белән тәэммин итүгә, китапханә фондларын тулыландыру һәм комплектлауга юнәлдерелгән. Мораль һәм техник искергән технологик жиһазларны, музыка уен коралларын алыштыру традицион халык мәдәниятен һәм үзешчән иҗатны үстерү, мәдәни-ял чарапарын үткәрү санын арттыру һәм халык йөрешен арттыру өчен шартлар тудырачак.

2019-2021 елларда барлық программа чарапары комплексын финанс яғыннан тәэммин итү шарты белән башкару мәдәният һәм сәнгать өлкәсендә уңай үзгәрешләргә ирешергә һәм районның мәдәни потенциалыннан тулысынча файдаланырга, гражданнарның мәдәни кыйммәтләргә, милли үзенчәлекләрне саклап калырга, традицион халык иҗатын үстерергә һәм мәдәният учреждениеләре хезмәтләре дәрәҗәсен сыйфатлы күтәрергә мөмкинлек бирәчәк.

Хәзерге вакытта районда мәдәният өлкәсенең тотрыклы үсешенә күчү өчен киәкле социаль һәм икътисадый алшартлар барлыкка килде. Тупланган мәдәният потенциалы системалы үзгәрешләр таләп итә, «Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль района мәдәниятен һәм сәнгатен үстерү»муниципаль программы аларны гамәлгә ашыруга юнәлтеләчәк.

2. Программаның максатлары һәм бурычлары

Программаның төп максаты - район халкының мәдәни ихтыяжларын тулысынча канәгатьләндерү өчен мәдәният һәм сәнгать учреждениеләрен нәтижәле үстерү шартларын булдыру.

Программаның бурычлары:

- милли мәдәниятне, аның гореф-гадәтләрен саклау, үстерү;
- район халкының иҗади потенциалын үстерү һәм саклап калу;
- музей фондларында сакланучы мәдәни кыйммәтләрне саклау, өйрәнү һәм популярлаштыру өчен шартлар тудыру максатларында музей эшчәнлеген камилләштерү.

3. Программаны тормышка ашыру вакыты һәм этаплары

Программа 2019-2021 еллар дәвамында тормышка ашырыла.

4. Программаны гамәлгә ашыру механизмы

Программаның заказчысы (Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы Башкарма комитеты) ел саен программаның аерылғысыз өлеše булып торган ағымдагы елга программаны тормышка ашыру буенча чарапар планын, Мәдәният учреждениеләренең төзелеш һәм капиталь ремонт объектлары исемлеген, Мәдәни-массакүләм чарапарның календарь планын эшли.

Заказчы мәдәният учреждениеләренең программа чарапарын башкару өчен, коммерцияле булмаган һәм ижтимагый оешмаларны жәлеп итә. Заказчы конкурс нигезендә муниципаль программа бурычларын хәл итү өчен республика бюджеты акчаларын жәлеп итә.

5. Программаны ресурслар белән тәэмин итү

Программаны финанслау чыганаклары булып тора:

- Татарстан Республикасы бюджеты;
- жирле бюджет;
- бюджеттан тыш акчалар.

6. Программаны тормышка ашыру нәтижәлелеген бәяләү

- * үткәрелгән мәдәни-массакүләм чарапарның санын арттыру һәм сыйфатын яхшырту;
- * мәдәният һәм сәнгать учреждениеләрен карап тоту һәм эшчәнлеген тәэмин итү;
- * талантлы яшьләрнең һәм районның алдынгы иҗат коллективларының республика грантларын алуда катнашулары;
- * халык һәм Үрнәк коллективларның, Татарстан Республикасы, Россия Федерациясенең отказанган мәдәният хезмәткәрләре исемнәрен алучылар өлешен арттыру;
- * мәдәни-ял чарапарында катнашучылар санын арттыру;
- үзешчән сәнгать коллективларында катнашучылар саны артуы

7. Программа белән идарә итүне оештыру һәм аны гамәлгә ашыру барышын контролльдә тоту

Программаны тормышка ашыруны контролльдә тоту " Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы Башкарма комитетының мәдәният бүлеге" МКУ тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Программа заказчысының төп функцияләре булып тора:

- 1) Программаның кызыксынган катнашучылары белән чараларны үтәү срекларын, финанслау күләмнәрен һәм чыганакларын Килештерү;
- 2) Программаларны гамәлгә ашыру барышын тикшереп тору тәртибен һәм формаларын билгеләү;
- 3) Чираттагы финанс елына Программа чараларын финанслауга гариза бирү;
- 4) мәдәният учреждениеләре базасында төрле дәрәҗәдәге мәдәни-массакүләм чаралар үткәрү;
- 5) Программаны эшләү һәм гамәлгә ашыру барышында Ютазы муниципаль районның икътисадый үсеш бүлеге һәм финанс-бюджет палатасы вәкилләре катнашында киңәшмәләр үткәрүне оештыру;
- 6) Программа чараларын гамәлгә ашыруның барышы турында еллык хисап бирүне тәэмин итү.

Программаның максатлары, бурычлары, нәтижәләренең индикаторлары

Чараның исеме	Индикаторларның әһәмияте			
	Финанслау чыганагы	2019 ел	2020 ел	2021 ел
1-БҮЛЕК				
«Ютазы муниципаль районында музей эшен үстерү”				
Урыссуда сәнәгать предприятиеләре музее булдыру	ТР бюджеты	-	10 000	-
Ютазы авылында тәбәкне өйрәнү музее булдыру	ТР бюджеты	-	10 000	-
Музейны компьютер техникасы белән тәэмин итү	Жирле бюджет	60,0	-	-
Сатып алу: - янгын сүндергеч – 6 данә - фонд жайлланмалары; - жиһаз; - экран и проектор сатып алу	Жирле бюджет	100,0	100,0	150,0
Учреждениеләрне агымдагы карап тоту	Жирле бюджет	839,3	828,8	834,0
БҮЛЕК БҮЕНЧА НӘТИЖӘ	ТР бюджеты	-	20 000	-
	Жирле бюджет	999,3	928,8	984,0

2-БҮЛЕК
«Ютазы муниципаль районында китапханә эшен үстерү»

Ютазы Үзәк китапханә системасын комплектлаштыру һәм китап фонды сакланганлыгы, шул исәптән дайми матбуатка язылу эшчәнлеген тормышка ашыру	Жирле бюджет	1000,0	1500,0	1500,0
Үзәк китапханә системасы китапханәләре өчен жиһаз (өстәлләр, урындыклар, кафедралар, стеллажлар, махсуслашкан жайланмалар) сатып алу	Жирле бюджет	500,0	550,0	600,0
Район китапханәләрен куркынычсызлык һәм фондлар сакланганлыгы кирәк булган чаралар (тәрәз һәм ишек уемнарын рәшәткәләү, хәвеф сигнализациясе кнопкасы) белән тәэммин итү	Жирле бюджет	200,0	200,0	200,0
Үзәк китапханә базасында модель китпаханәсе булдыру	Жирле бюджет	800,0	-	-
Ютазы районы үзәк китапханә системасының бар кеше дә йөрөрлек китапханәләрен телефонлаштыру	Жирле бюджет	15,0	15,0	15,0
Компьютер жайланмаларын һәм оргтехникины сатып алу, яңарту һәм техник ярдәм (компьютерлар, ноутбуклар, принтер 3 в 1, төслөө принтер)	Жирле бюджет	300,0	300,0	300,0
Учреждениеләрне агымдагы карап totу	Жирле бюджет	12 752,1	12 847,8	12 928,9

БҮЛЕК БУЕНЧА НӘТИЖӘ	ТР бюджеты	-	-	-
	Жирле бюджет	15 567,1	15 412,8	15 543,9

3-БҮЛЕК

**«Ютазы муниципаль районында мәдәни ял һәм кинематография
эшчәнлеген үстерү»**

3.1 Авыл мәдәният йортларын һәм авыл клубларын төзү һәм аларга капиталь ремонт

Бәйрәкәтамак авылында авыл клубы төзү (50урынлык)	ТР бюджеты	12 800	-	-
Көрәш-Бүләк авылында авыл клубына капиталь ремонт	ТР бюджеты	4 000	-	-
Элекке музыка мәктәбе бинасын Үзәк китапханә системасы өчен капиталь ремонтлау	ТР бюджеты	5 000	-	-
Байлар авылы мәдәният йортына капиталь ремонт	ТР бюджеты	-	4 500	4 500
Ташкичу авылы мәдәният йортына капиталь ремонт	ТР бюджеты	-	4 500	4 500
Алма-Ата авылы клубына капиталь ремонт	ТР бюджеты	-	4 000	4 000
Яссытугай авылы мәдәният йортына капиталь ремонт	ТР бюджеты	-	5 000	
Бәйрәкә авылы мәдәният йортына капиталь ремонт	ТР бюджеты	-	-	3 000
Алабакүл авылы клубына капиталь ремонт	ТР бюджеты	-	-	3 000
Яңа Каразирек авылы клубына капиталь ремонт	ТР бюджеты	-	-	12 800
БҮЛЕК БУЕНЧА НӘТИЖӘ	ТР бюджеты	21 800	18 000	31 800

3.2 Мәдәният учреждениеләренең матди-техник базасын нығыту

Авыл клублары һәм авыл	Жирле	240	480	550
------------------------	-------	-----	-----	-----

мәдәният йортлары өчен тавыш көчәйткеч аппаратура комплектары сатып алу	бюджет			
“Район мәдәният йорты” МБУ концерт залы очен өстәмә һөнәри яктылык жайланмасы сатып алу	Жирле бюджет	200	180	150
“Район мәдәният йорты” МБУ тавыш яздыру студиясе өчен жиһазлар комплекты сатып алу	Жирле бюджет	250	150	200
Оргтехника сатып алу (компьютер, ноутбук, принтер, ксерокс, телефон аппараты)	Жирле бюджет	120	100	150
Солистларга, алып баручыларга, «Кичке жыр», вокаль ансамбленә, халық коллективына, «Ютазы йолдызлары» бию ансамбленә, «Монсар» ВИАга, «Семь нот» балалар ансамбленә сәхнә костюмнары сатып алу	Жирле бюджет	450	500	600
БҮЛЕК БУЕНЧА НӘТИЖӘ	Жирле бюджет	1 260	1 410	1 650

3.3-БҮЛЕК

Яңа ижат коллективлары булдыру, яңа биүләр һәм спектакльләр ижат итү

Балалар тынылы оркестрын һәм халық уен кораллары оркестрын оештыру	Жирле бюджет	65	370	180
Башкорт биүләрен кую	Жирле бюджет	260	300	350
Район мәдәният йортында татар театраль коллективын оештыру	Жирле бюджет	60	40	40
БҮЛЕК БУЕНЧА НӘТИЖӘ	Жирле бюджет	385	710	570

3.4 – БҮЛЕК

АГЫМДАГЫ Карап ТОТУ

Учреждениеләрне ағымдагы карап тоту	Жирле бюджет	28 773,7	28 946,7	29 122,10
БҮЛЕК БУЕНЧА НӘТИЖӘ	Жирле бюджет	28 773,7	28 946,7	29 122,10

КУЛЛАНЫЛГАН КЫСКАРТЫЛМАЛАР ИСЕМЛЕГЕ

«Мәдәният бүлеге»
МКУ

“Мәдәният бүлеге”
муниципаль казна учреждениесе

«Үзәкләштерелгән
китапханә системасы»
МБУ

«Үзәкләштерелгән
китапханә системасы»
муниципаль бюджет учреждениесе

«Район мәдәният
йорты» МБУ

«Район мәдәният йорты»
муниципаль бюджет учреждениесе

ТР

Татарстан Республикасы